

Senter for kvinne- og kjønnsforskning
Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap
Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier
Institutt for filosofi og førstesemesterstudier
Institutt for fremmedspråk

Referanse

2015/12606-KIH

Dato

20.05.2016

HF2018 Utarbeiding av programskisser

HF2018 foreslår en revidert programportefølje der flere av dagens studieprogram er slått sammen (se vedlegg 1). De nye studieprogrammene foreslås med studieretninger som synliggjør dagens spesialiseringer, også mht rekruttering/opptak.

For informasjon om bakgrunn, mandat, milepælsplan og status i prosjektet vises det til prosjektnettsiden: <http://www.uib.no/hf/2018>

HF2018 skal bidra til en god langsiktig forvaltning og videreutvikling av våre utdanninger i en krevende ressursituasjon. Å få til større og mer solide fagmiljøer bak hvert studieprogram vil bedre arbeidsforholdene for de vitenskapelig ansatte. En bedre tilpasning mellom studietilbudet og undervisningsressursene vil også bidra til å redusere vikarbehovet.

Sammenslåing av programmer reduserer ikke i seg selv undervisningsomfanget, med mindre det totale emneomfanget samtidig reduseres eller enkelte spesialiseringer eller mastertilbud legges ned. HF2018 har tatt utgangspunkt i at nedlegging av spesialiseringer/fag ikke er ønskelig og den faglige bredden skal bevares. For at vi skal kunne opprettholde bredden i studietilbudet vårt i en situasjon der vi også må redusere kostnadene betydelig for å få balanse mellom inntekter og kostnader kan noe av løsningen ligge i etablering av obligatoriske fellesemner på tvers av studieretninger, - slik vil det samlede undervisningsvolumet ved fakultetet reduseres. En grunnleggende del av prosjektet er derfor å lage gode og relevante studieemner som kan inngå i flere studieretninger eller programmer

Arbeidet i prosjekt- og styringsgruppe har resultert i et forslag til en modell der fellesemnene skal utgjøre minst 15 studiepoeng i bachelorprogrammene, og minst 15 studiepoeng i

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

masterprogrammene. For begrepsavklaringer om «studieretning» «spesialisering», «fellesemner» og modeller for fellesemner (se vedlegg 2).

Arbeidsgrupper

Instituttledelsene bes om å etablere én arbeidsgruppe for hvert av de foreslåtte programmene i vedlegg 1. Arbeidsgruppene får i bestilling å utarbeide programskisser i samsvar med vedlagte forslag til nye studieprogrammer, med vektlegging av fellesemner på bachelor- og masternivå. Der det er hensiktsmessig, bør arbeidsgruppene konferere med arbeidsgrupper for andre studieprogram. Samlet sett skal antall underviste emner pr. semester reduseres betydelig.

Arbeidsgruppene bør bestå av

1. Undervisningskoordinator eller den som instituttledelsen utpeker (leder)
2. Et av prosjektgruppens medlemmer (dersom ønskelig)
3. Fagkoordinatorer eller andre representanter for involverte fagmiljøer
4. Studieleder eller annen studieadministrativt ansatt (sekretær)

Bestillingen

I vedlegg 3 følger bestilling og spesifisering av hvilke momenter som bør dekkes i programskissene. Vi er oppmerksom på at et såpass skjematisk oppsett ikke passer for alle, men ber om at arbeidsgruppene så langt som mulig holder seg til denne malen.

Dersom det er behov for mer informasjon eller det viser seg å være spesielle vanskeligheter med arbeidet ber vi om at arbeidsgruppene tar kontakt med en av følgende:

Claus Huitfeldt, Claus.Huitfeldt@uib.no, tlf 465 48 794

Kim Ove Hommen, Kim.Hommen@uib.no, tlf 55 58 93 41

Ranveig Lote, Ranveig.Lote@uib.no, tlf 55 58 99 63

Instituttens frist for å levere programskissene er 31. august 2016.

Mal for programskissene, se vedlegg 3

Vi ønsker lykke til med arbeidet!

Vennlig hilsen

Margareth Hagen
dekan

Trine Moe
fakultetsdirektør

Vedlegg:

- 1) HF2018: Forslag til nye bachelor- og masterprogram
- 2) Studieretninger, fellesemner, regelverk
- 3) Mal for programskisser

Vedlegg 1

HF2018: Forslag til nye bachelor- og masterprogram

Fete typer (program / studieretning) angir opptaksenhet i Samordna Opptak.

Program	Studieretning	Bachelor	Master
A Historie og kultur	Historie	X	X
	Kulturvitenskap og kulturforvaltning	X	X
B Klassisk filologi	Gresk	X	X
	Latin	X	X
C Arkeologi		X	X
D Religionsvitenskap		X	X
E Filosofi		X	X
F Engelsk og amerikansk språk og litteratur		X	X
G Spansk og latinamerikastudier		X	X
H Europeisk språk og litteratur	Fransk språk og litteratur	X	X
	Tysk språk og litteratur	X	X
	Italiensk språk og litteratur	X	X
	Russisk språk og litteratur	X	X
I Arabisk og øst-asiatiske språk	Arabisk språk og litteratur	X	X
	Kinesisk språk og kultur	X	
	Japansk språk	X	
J Nordisk og lingvistik	Nordisk språk og litteratur	X	X
	Norrøn filologi	X	X
	Norsk som andrespråk	X	
	Språkvitenskap	X	X
K Litteratur, teater og retorikk	Litteraturvitenskap	X	X
	Teatervitenskap	X	X
	Retorikk	X	
L Kunsthistorie og digital kultur	Kunsthistorie	X	X
	Digital kultur	X	X
M Kjønnstudier		X	

Kulturvitenskap har utfordringer med hensyn til fagets størrelse og ressurser, mens historie ikke har slike utfordringer. Det skulle ligge til rette for fellesemner mellom de to fagene. Derfor foreslås det at historie og kulturvitenskap utredes for sammenslåing til ett program.

Klassisk filologi består av viktige, men små fagmiljøer og har få programstudenter. Gresk og latin får i oppdrag selv å utrede fellesemner med andre fag og eventuelt sammenslåing i et felles studieprogram. Historie og språkfag synes å være særlig aktuelle samarbeidspartnere.

Både arkeologi, religionsvitenskap og filosofi vil måtte vurdere fellesemner med andre studieprogrammer, men da med mindre press om å inngå i et felles program.

Når det gjelder språkfagene er både engelsk og spansk sannsynligvis store nok både i forhold til antall ansatte og studenter til å fortsette som egne programmer, men det bør likevel utredes og legges til rette for fellesemner, enten mellom disse eller med andre fag.

Også de relativt små fremmedspråkfagene fransk, tysk, italiensk og russisk bør kunne finne frem til fellesemner, enten seg i mellom eller i samarbeid med f.eks. historie eller litteraturvitenskap.

Et studieprogram der arabisk, kinesisk og japansk inngår som studieretninger kan være verdt å utrede med hensyn til fellesemner. Dette studieprogrammet vil fremdeles være svært sårbart i forhold til antall ansatte. Fellesemner med de andre språkfagene og fellesemner mot historie og kultur bør inkluderes i en slik utredning.

De relativt små fagmiljøene i norrøn filologi og språkvitenskap kunne tenkes å tilhøre flere steder i programlandskapet. Det foreslås primært at de utredes som del av et felles studieprogram med nordisk og norsk som andrespråk, og sekundært som del av andre programmer. En felles arbeidsgruppe bestående av alle disse fagene vil kunne vurdere hvilke muligheter for fellesemner som finnes og peke på alternativer.

Teatervitenskap har ressursutfordringer i dag, og retorikk trenger også å inkluderes i et større program. Litteraturvitenskap bidrar allerede inn i retorikk-programmet. Litteraturvitenskap, teatervitenskap og retorikk bør ha muligheter for å finne fellesemner.

Også kunsthistorie og digital kultur burde ha muligheter for å utvikle fellesemner, både seg i mellom og i samarbeid med f.eks. historie, kulturvitenskap eller litteraturvitenskap.

Det foreslås foreløpig ingen endringer i bachelorprogrammet i kjønnsstudier, bl.a. fordi programmet er tverrfakultært og endringer derfor også vil kunne berøre andre fakulteter.

Vedlegg 2

Studieretninger, fellesemner, regelverk

Begrepsavklaring – studieretning versus spesialisering

«Spesialisering» er definert og brukt ved HF om emnene som utgjør den faglige enheten på 90 studiepoeng som er et av kravene til å oppnå en bachelorgrad ved UiB, og som også gir mulighet til å søke opptak til master i et fag. I de disiplinbaserte programmene ved HF er spesialiseringens navn stort sett det samme som programmets navn.

Det vi kaller «studieretning» i dette notatet er i praksis det samme som det vi i dag kaller «spesialisering» ved HF.

«Studieretning» brukes i NOKUTs forskrifter og det er en teknisk størrelse i Samordna opptak som gjør det mulig å lyse ut studieretninger under et overordnet program. Studieretningene i et program må ha definert et overordnet, felles læringsutbytte som gjelder alle retninger. Hver studieretning har i tillegg sitt eget mer spesifikke læringsutbytte, og (for bachelorprogrammer) sin egen spesialisering.

Når programmet lyses ut med definerte studieretninger i Samordna opptak, må det settes en opptaks ramme for hver studieretning.

Studieretningen gir en egen utdanningsplan i FS og studentdata kan filtreres på studieretning i mange rapporter og bilder i FS.

Studieretningen synliggjøres på vitnemålet på samme måte som dagens spesialisering, på en linje under bachelorprogrammets navn. Studieretningen kan vises på fremsiden av vitnemålet.

Fellesemner

Med *fellesemner* menes her emner som inngår som *obligatorisk* del av mer enn én studieretning eller (studieretninger innenfor) mer enn ett program.

Der det er aktuelt med valgfrie emner innenfor spesialiseringen, kan også valgfrie emner være fellesemner. (De er da «obligatoriske valgfrie emner», dvs. det er obligatorisk å velge ett av dem.)

Fellesemner kan være emner som undervises av ett eller flere fagmiljø innenfor eller utenfor fagene som inngår i programmene eller studieretningene emnene er en del av.

Fellesemner kan være generelle kunnskapsemner, metodeemner, teoriemner, redskapsemner eller praksisemner.

For å sikre god drift uten for stor ressursbruk til koordinering av fellesemner er det viktig at det legges tydelige føringer på hvordan disse drives. Vi ser for oss to hovedmodeller for slike fellesemner:

Modell A: Disiplinbasert emne som tilbys av ett fagmiljø og inngår i ulike studieretninger. Eksempel kan være et emne i litteraturteori tilbudt av allmenn litteraturvitenskap, eller et

historieemne tilbudt av historiefaget som inngår i flere studieretninger i samme eller i flere studieprogrammer.

Organisering: Ett fagmiljø underviser og koordinerer emnet. Slike emner har den fordel at de ligger inn under ett fagmiljø/en fagkoordinators ansvarsområde. Dette gjør det enkelt å til enhver tid identifisere hvilket fagmiljø og enhet som har ansvar for at emnet undervisningsplanlegges, kvalitetssikres, m.m.

Modell B: Tverr- eller flerfaglig emne med fellesundervisning og vurdering. Undervisningen er et samarbeidsprosjekt på tvers av flere fagmiljøer For eksempel felles emne i litteraturteori for språkspesialiseringer der undervisningen er et samarbeid mellom språkfagene eller språkfag og allmenn litteraturvitenskap.

Organisering: Eierskapet og fagkoordinatoransvaret for emnet må forankres tydelig i forhold til undervisningsplanlegging, kvalitetssikring, osv.

Regelverk

Formelle krav til utformingen av studietilbudene gis bl.a. gjennom

- Universitets- og høyskoleloven
- Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning
- Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning (studietilsynsforskriften)
- Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen

For disse og andre relevante forskrifter, se <http://www.uib.no/studiekvalitet/78103/lov-og-forskrifter>.

I tillegg gjelder ved Det humanistiske fakultet:

Utfyllende regler for gradsstudium ved Det humanistiske fakultet, se

<http://www.uib.no/hf/23235/utfyllande-reglar-gradsstudium-ved-det-humanistiske-fakultet>

(Det kan være behov for å justere fakultetets utfyllende regler som resultat av arbeidet med HF2018.)

Forslag til endringer i studietilsynsforskriften (oks NOKUTs tilsynsforskrift) er under behandling (høringsfristen var 05.02.2016), se

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing---forslag-til-endring-i-forskrift-om-kvalitetssikring-og-kvalitetsutvikling-i-hoyere-utdanning-og-fagskoleutdanning/id2460086/>.

Vedlegg 3

Mal for programskissene

Vi ber arbeidsgruppene utarbeide programskisser for foreslåtte bachelor- og masterprogram (vedlegg 1). Forslaget er utarbeidet av prosjektets styringsgruppe.

De fleste av de foreslåtte nye programmene har studieretninger, mens noen programmer (klassisk filologi, arkeologi, religionsvitenskap, filosofi, engelsk, spansk og kjønnsstudier) er foreslått beholdt som de er. Vi ber likevel om at skjemaet fylles ut også for disse programmene. Spørsmålet som angår fellesemner må da forstås som et spørsmål om fellesemner med foreslåtte programmer/studieretninger innen andre fag.

Programskissene bør inneholde følgende punkter:

1) Navn på studieprogrammet og på eventuelle studieretninger i programmet

Navnene som er brukt i vedlegg 1 er bare ment som foreløpige forslag. I program med studieretninger er det navnet på studieretningene som vil være synlig f.eks. i Samordna opptak. Navnet må være dekkende for studiets innhold, og er det ønskelig at navnet også kan virke rekrutterende, og om mulig synliggjøre noe av studiets arbeidsrelevans.

2) Fellesemner

Foreslå hvilke fellesemner, dvs. emner på tilsammen minst 15 studiepoeng på bachelornivå og tilsammen minst 15 studiepoeng på masternivå (altså minst ett emne på hvert nivå) som kan inngå i studieprogrammet på tvers av studieretninger. Også studieprogrammer som er foreslått uten studieretninger skal utrede mulige fellesemner med andre studieretninger. Det er viktig at (deler av) fellesemner som foreslås ikke baserer seg på kompetanse hos enkeltansatte og dermed blir sårbare for fravær.

Vi ber om følgende informasjon om hvert av fellesemnene:

- Kan man bruke et eksisterende emne eller bør det utvikles et nytt?
- Emnekode, tittel, antall studiepoeng og undervisningssemester (høst/vår)
- I hvilke studieretninger /skal fellesemnet inngå?
- Hvilke fagmiljø kan/bør undervise i emnet?
- Hvilket fagmiljø bør ha fagkoordinatoransvar for emnet?
- Hvilke(t) emner(r) i den enkelte studieretning/spesialisering vil bli erstattet av det foreslåtte fellesemnet. Er det mindre enn to fast vitenskapelig ansatte som vil kunne undervise i (deler av) emnet? (Her forklare hvorfor vi spør om dette. Understreke at fellesemner ikke må basere seg på enkeltansatte).
- Undervisningsmodell: Modell A eller B (se vedlegg 2)?
- Beskrivelse av emnets mål og innhold, gjerne også læringsutbytte. Beskrivelsen kan gjerne være tentativ og/eller stikkordsmessig – formelle emnebeskrivelser vil evt. bli utformet senere.

3) Emneportefølje

HF har behov for å redusere den totale undervisningsaktiviteten. I tillegg til å innføre fellesemner bes fagmiljøene derfor om å beskrive mulighetene for å:

- redusere antall valgfrie emner i spesialiseringen
- legge ned emner som ikke er obligatorisk del av noe studietilbud
- unngå dublering av undervisning i vår- og høstsemesteret.

5) Studieløp

a) For hver studieretning, gi en oversikt over anbefalt studieløp for bachelorstudiet ved innplassering av emner og frie studiepoeng i følgende skjema:

Bachelor				Merknader
1	Høst	Ex.phil.	Ex.fac.	
2	Vår			
3	Høst			
4	Vår			
5	Høst			
6	Vår			

Hvilke semestre anbefales for utveksling?

Merk at "skolefag" må ta høyde for opptakskrav til PPU i utforming og plassering av fellesemner. Er det mulig for studentene å ta 60 valgfrie studiepoeng sammenhengende i 4. og 5. semester og å ta 200-nivået i spesialiseringen i 6. semester? (Særlig aktuelt for studenter som ønsker å ta 60 stp for å kvalifisere seg til PPU i et annet fag¹)

b) Gi en oversikt over anbefalt studieløp for det enkelte masterstudiet ved innplassering av emner i følgende skjema:

Master			Merknader
7	Høst		
8	Vår		
9	Høst	Masteroppgave	
10	Vår		

Hvilke semestre skal anbefales for utveksling?

¹ UiB tilbyr i dag PPU i norsk, norsk som andrespråk, engelsk, spansk, fransk, filosofi, tysk, italiensk, religion og historie. Se <http://www.uib.no/utdanning/laerer/48873/fagdidaktisk-tilbod-i-ppu#>

5) Felles overordnet læringsutbytte for det enkelte program

Med dette menes læringsutbytte som er felles for alle studieretningene i programmet. Beskrivelsen av læringsutbyttet kan godt være tentativ og/eller stikkordsmessig, men den bør dekke både kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.

6) For hver studieretning: Studieretningens spesifikke læringsutbytte

Det spesifikke læringsutbyttet kommer i tillegg til programmets overordnede læringsutbytte. Beskrivelsen av læringsutbyttet kan godt være tentativ og/eller stikkordsmessig, men den bør dekke både kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.

7) For masterprogrammer: Opptakskrav

Spesifiser opptakskravene for hver studieretning. Vurder muligheten for fleksible opptakskrav, f.eks. 60 stp i disiplinfaget i kombinasjon med bestemte kombinasjoner av andre fag eller emner.

8) Generell vurdering

Fagmiljøenes vurdering av sterke og svake sider som man bør være særlig oppmerksom på i det videre arbeidet med det foreslåtte programmet.

9) Alternativer

Om ønskelig, skissér alternative forslag til studieprogram med bruk av fellesemner og redusert emneportefølje. Bruk samme mal, dvs. punktene 1)-8) ovenfor.